

การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง

อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

People Participation in Public – Private Collaborative Project of Donmaidang Village, Ampoe Thamuang, Kanchanaburi Province.

เพชรสุดา เขียรเทียนทอง¹, ประทีป มากมิตร²

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์¹⁻²

Bachelor of Business Administration (Human Resource Management)¹⁻²

petsudac@sau.ac.th¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และ 3) หาแนวทางในการพัฒนาโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบผสม โดยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากประชาชนจำนวน 193 คน สำหรับเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง โดยรวมอยู่ระดับมาก (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง พบว่าด้านอายุที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐโดยรวมไม่ต่างกัน ส่วนด้านเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐแตกต่างกัน (3) แนวทางในการพัฒนาโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง ควรใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงคนในชุมชน ภาครัฐควรเป็นหลักในการประสานและอำนวยความสะดวก การให้ค่าตอบแทน สร้างความเป็นธรรมและโอกาสเท่าเทียมที่จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการ และควรสร้างกลไกที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมเข้ามาตรวจสอบโครงการตั้งแต่เริ่มโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ ตลอดจนเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆที่สามารถตรวจสอบโครงการได้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการประชารัฐ, หมู่บ้านดงไม้แดง, กาญจนบุรี

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the participation of people in Public-Private Collaborative Projects; 2) to compare the level of the participation of people in Public-Private Collaborative Projects, classified by personal factors, and 3) to find some guidelines for development of the Public-Private Collaborative Projects of Dongmaidang Village, Ampoe Thamuang, Kanchanaburi Province. The Mixed research was used. It employed the quantitative research by using the questionnaires to collect data from 193 people. The qualitative research was applied by using interview with persons involved in the projects. The finding revealed that (1) the overall participation of people in Public- Private Collaborative Projects is at the high level. (2) It was found that age had no significant differences. While the gender, level of education, and monthly income had significant differences. (3) Guidelines for Development of people participation in Public-

Private Collaborative Projects demonstrated as follows: there should be public relations media used to reach out to people in the community, the government should be the mainstay of coordinating and facilitating the people to participate, it should have incentives for people to participate, it should create fairness and equal opportunity for people to benefit from the project, and it should have a system of giving people the opportunity to participate in the project examination from start to finish. In addition, it should disclose the necessary information that enables people to check the transparency of the project.

Keyword: Public participation, Civil State Project, Dong Mai Daeng village, Kanchanaburi

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเห็นได้ในมาตรา 56 (1) ที่กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ ป่าไม้ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย และตามมาตรา 57 (2) ที่กำหนดให้รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ด้วย รวมทั้ง มาตรา 78 ที่กำหนดให้รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นและสำคัญที่รัฐบาลต้องดำเนินการ

ยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” เป็นการรวมเอาพลังทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะอยู่ในภาคประชาชน ภาคธุรกิจหรือภาครัฐ มาใช้ โดยมีความคิดพื้นฐานว่า “คนไทยทุกคน ก็คือ ประชาชนของชาติ” เป็นพลังอำนาจที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ในการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูป และการพัฒนาประเทศในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ “ประชารัฐ” นั้น ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ย่อย อันได้แก่ 1) “รัฐบาล” กับ “ประชาชน” โดย “รัฐ” หรือรัฐบาล จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุน และเปิดช่องทางให้ “ประชา” หรือภาคเอกชนและประชาชนทั่วไป เข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการบริหารงานของรัฐบาลในเรื่องต่างๆ และ 2) “ประชาชน” กับ “เจ้าหน้าที่รัฐ” คือการทำงานร่วมกันของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการสร้าง “เครือข่ายประชารัฐ” ในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน อันเป็นแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลปัจจุบัน ที่ทำให้การบริหารจัดการงบประมาณของรัฐมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาสิทธิและสวัสดิการของรัฐเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมเช่นที่ผ่านมา (สภาผู้แทนราษฎร, 2561)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้อโยบายประชารัฐประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว การศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวจึงมีความจำเป็นเพราะจะทำให้เราทราบว่าดำเนินการโครงการประชารัฐหรือโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและประชาชนที่ดำเนินการไปแล้วเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่อย่างไรอันจะไปสู่พัฒนาปรับปรุงและวางแผนต่อไป นอกจากนั้นการศึกษานี้จะเป็นองค์ความรู้ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะอื่นๆ ที่มุ่งเน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการสำรวจข้อมูลชุมชนเบื้องต้นพบว่าหมู่บ้านดงไม้แดง ตำบลท่าล้อ อำเภอกำแพง จังหวัดกาญจนบุรี มีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นพื้นที่ในการศึกษาการมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ โดยมีเหตุผลสนับสนุน ได้แก่ มีจำนวนครัวเรือน 232 ครัวเรือน เพียงพอที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพได้ ประเด็นถัดมาคือเป็นหมู่บ้านที่อยู่ระหว่างการพัฒนาประชาชนมีความสนใจเข้าร่วมโครงการต่างๆ มีการดำเนินการตามโครงการประชารัฐ อาทิ การได้รับเงินสนับสนุนพัฒนาหมู่บ้านเพื่อหมู่บ้านสามารถนำไปดำเนินการตามความต้องการของหมู่บ้าน

นอกจากนี้ยังมีการโครงการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่นๆ และมีกระบวนการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยศึกษาประเด็นถัดมาคือคนในชุมชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาตามเป้าหมายได้ทั้งด้านการเรียนรู้และการศึกษา เนื่องจากอยู่ใกล้สถานศึกษาภาคบังคับและระดับอุดมศึกษา คนในชุมชนสามารถได้รับการรักษาจากสถานพยาบาลได้รวดเร็วเพราะอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านและใกล้อำเภอเมือง นอกจากนี้คนในชุมชนยังสามารถติดตามข่าวสารในหมู่บ้านและข่าวสารต่างๆได้เป็นอย่างดีเนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายและสื่อต่างๆ

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวมา อีกทั้งยังไม่มีผู้ทำวิจัยในเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อจะได้รับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐ อีกทั้งหาแนวทางที่จะพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการแก้ไขและส่งเสริมโครงการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล และ
3. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของประชาชนหมู่บ้านดงไม้แดงที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร จำนวนครัวเรือนหมู่บ้านดงไม้แดง ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การมีส่วนร่วมของประชาชน ใช้แนวคิดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนจากนักคิดประกอบด้วย องค์การอนามัยโลกและยูนิเซฟ
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัย ระหว่าง เดือนสิงหาคม 2560 - มิถุนายน 2561
4. ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะหมู่บ้านดงไม้แดง ตำบลท่าล้อ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่กำหนดตัวแปรหลักด้านการมีส่วนร่วมโดยได้ทำการสังเคราะห์จากนักคิดและองค์กรที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

WHO and UNICEF (1978) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้ 1. การวางแผนประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดอันดับความสำคัญตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากรกำหนดวิธีติดตามประเมินผล 2. การดำเนินงานประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนิน การบริหารการใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในการควบคุมจัดสรรทางการเงิน 3. การใช้ประโยชน์ประชาชน ต้องนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม และ 4. การได้รับประโยชน์ประชาชนต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ฐานที่เท่าเทียมกัน

Fomaroff (1980) เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล 2. การดำเนินงาน 3. การใช้บริการจากโครงการ 4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen, & Uphoff (1980) ได้แบ่งชนิดการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจประกอบ 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่ม ตัดสินใจ เริ่มดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารและการประสานความร่วมมือ 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็ผล ประโยชน์ในด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคมและผลประโยชน์ส่วนบุคคล 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ เริ่มขึ้นวางแผน ระบุปัญหาและความต้องการ ขึ้นปฏิบัติการประเมินผลและบำรุงรักษา

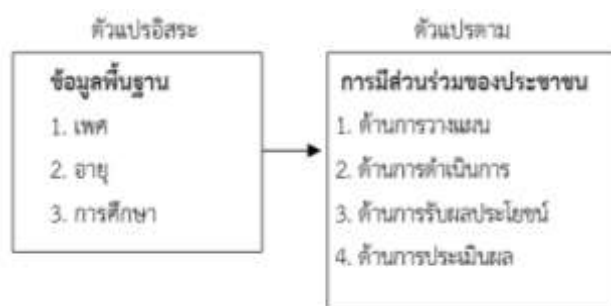
อคิน รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ 1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข 2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา 3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน 4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผน หมายถึงการมีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่ ร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน และร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ
2. ด้านการดำเนินการ หมายถึงการที่ประชาชนได้ร่วมกันออกแรงในการทำกิจกรรมโครงการ ร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง หรือมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรม
3. ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ได้รับผลประโยชน์ในด้านต่างๆจากกิจกรรมโครงการของรัฐ
4. ด้านการประเมินผล หมายถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์การทำงานของผู้รับจ้างที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน และมีส่วนในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการของรัฐ

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

1. **เชิงปริมาณ** เป็นการศึกษการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ จำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านดงไม้แดง ตำบลท่าล้อ อำเภอนาทม จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 232 ครัวเรือน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการของยามาเน่ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 97% และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับร้อยละ 3 และทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 193 ครัวเรือน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนจากครัวเรือน คิดเป็นจำนวนคนทั้งสิ้น 193 คน

1.2 การสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaires) มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ
- 2) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคุณลักษณะแต่ละด้าน
- 3) สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการวัดแต่ละด้าน ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านดงไม้แดง จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเสนอแนะในเรื่องปัญหา อุปสรรค และข้อเสนออื่นๆเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะต่างๆ ได้อย่างอิสระ

4) นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องครอบคลุมเนื้อหาและความชัดเจนของข้อคำถาม โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) และพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการตรวจสอบพบว่าข้อคำถามมีค่าระหว่าง 0.66 - 1.00

5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)(1974) ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งหมดมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.833

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ แบ่งการจัดเก็บออกเป็นสองกรณี คือ

- 1) กรณีที่ผู้วิจัยดำเนินการแจกและจัดเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและ
- 2) ประสานกับกำนันหมู่บ้านดงไม้แดงให้จัดเก็บ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านดงไม้แดงจำนวน 4 ด้าน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านดงไม้แดง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านดงไม้แดง จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลใช้สถิติแบบที (t-test for Independent Samples.) และสถิติแบบเอฟ (One-way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference)

3) การแปลผลระดับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนหมู่บ้านดงไม้แดงพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553)

2. เชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนาโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดงโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

2.1 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทหรือส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ มีความสามารถที่จะให้ข้อมูลครบทุกด้านที่ผู้วิจัยศึกษา และมีความสมัครใจที่จะให้ข้อมูล จำนวน 6 คน ซึ่งไปตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าผู้ให้ข้อมูลหลักควรมีจำนวนประมาณ 5- 30 คน ประไพพิมพ์ สุธีวิสินนท์ และประสพชัย พสุนนท์ (2559) ใช้การเลือกแบบเจาะจง และเนื่องจากโครงการประชารัฐเป็นโครงการที่มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชน จึงกำหนดให้มีตัวแทนในแต่ละฝ่าย 3 กลุ่มในสัดส่วนที่เท่ากัน ได้แก่ ตัวแทนภาครัฐในฐานะผู้อำนวยการความสะอาด สนับสนุน ผู้นำท้องถิ่น ในฐานะผู้รับโครงการไปดำเนินการ และประชาชนในฐานะผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อจะได้ข้อมูลแนวทางการพัฒนาในมุมมองต่างๆ ได้อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย

- 1) เจ้าหน้าที่รัฐ (นายอำเภอ/หรือผู้แทน ปลัดอำเภอที่ดูแลรับผิดชอบโครงการ) จำนวน 2 คน
- 2) ผู้นำท้องถิ่น (นายกเทศมนตรี และกำนันหมู่บ้าน) จำนวน 2 คน
- 3) ชาวบ้าน จำนวน 2 คน

2.2 การสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

1) นำผลที่ได้จากข้อมูลแบบสอบถามโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านเลือกด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำจัดทำร่างกรอบโครงสร้างในการสัมภาษณ์แนวทางในการพัฒนา (หากค่าเฉลี่ยมีความใกล้เคียงจะสัมภาษณ์ทุกด้าน)

- 2) นำกรอบโครงสร้างที่ปรับปรุงแล้วไปสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 คน

2.3 การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ใช้ผู้สัมภาษณ์ 2 คน สัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกันตามกรอบโครงสร้าง

2.4 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เสนอด้วยวิธีพรรณวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 193 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 63.2 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 36.8 ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40ปี คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาคืออายุมากกว่า50ปี คิดเป็นร้อยละ 26.4 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมาคือมีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 34.2 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมาคือรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.50, SD = .35) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.55, SD = .37) ส่วนด้านอื่นๆอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ด้านงานวางแผน (\bar{X} = 4.50, SD = .40) ด้านการประเมินผล (\bar{X} = 4.47, SD = .43) และด้านการดำเนินการ (\bar{X} = 4.46, SD = .40) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่1

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดงจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.217	2	.608	5.095*	.007
ภายในกลุ่ม	22.686	190	.119		
รวม	23.902	192			

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference) พบว่าประชาชนที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาทมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ ในระดับสูงกว่าประชาชนที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐจำนวน 6 คน สามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงคนในชุมชน อาทิ เสียงตามสาย เวทีประชาคม ใช้ผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลาง สร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นประโยชน์ในการร่วมกันวางแผน

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ภาครัฐควรเป็นหลักในการประสานและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำชุมชนขอความร่วมมือ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วม อาทิ ค่าตอบแทน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สร้างความเป็นธรรมและโอกาสที่ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการอย่างเท่าเทียม และ

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรสร้างกลไกหรือวิธีที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนเข้ามาตรวจสอบโครงการ ตั้งแต่เริ่มโครงการตลอดจนเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆที่สามารถตรวจสอบการดำเนินการของโครงการได้

การอภิปรายผล

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโครงการประชารัฐที่หมู่บ้านดงไม้แดงดำเนินการเป็นโครงการประชารัฐหมู่บ้านซึ่งประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรงจึงมีส่วนร่วมในระดับสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ หยกจินดา (2557) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (2556) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กมล เข็มนาจัตร์ (2557) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติมา อุดมศรี (2555) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในคลองบางปลากด อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการประชารัฐของหมู่บ้านดงไม้แดง อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากโดยรวมเพศหญิงในหมู่บ้านดงไม้แดงมีบทบาทในโครงการของชุมชนมากกว่าเพศชาย จึงทำให้ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการโครงการประชารัฐมีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ หยกจินดา (2557) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรีพบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าถึงแม้เพศหญิงจะมีบทบาทในโครงการมากกว่าเพศชายแต่ลักษณะของงานที่ดำเนินการ ในโครงการ ผลประโยชน์ที่ได้รับในโครงการ และการประเมินผลโครงการนั้นเปิดโอกาสให้เพศหญิงและเพศชายเข้าร่วมไม่แตกต่างกัน ถึงแม้จะมีระดับค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของเพศหญิงในทั้ง 3 ด้านที่มากกว่าเพศชาย แต่ถือได้ว่ายังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดผลแตกต่างในทั้ง 3 ด้านอย่างมีนัยทางสถิติ

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกช่วงวัยให้ความร่วมมือและมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมธ (2556) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าโดยภาพรวมประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านโดยภาพรวมไม่ต่างกัน

2.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากระดับการศึกษาทำให้ประชาชนเกิดรู้และความเข้าใจต่างกันจึงมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชญ์ หยกจินดา (2557) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนุสรา พันธรัักษ์ (2555) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลคลองจุกกระเฉง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมแตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้รายได้สูงย่อมมีเวลาที่จะให้ความร่วมมือในโครงการมากกว่าผู้มีรายได้น้อยที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่หาเลี้ยงชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาประกาศิต สิริเมธ (2556) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าประชาชนในชุมชนบ้านคลองใหม่ ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในการวิจัยนี้สามารถนำมาเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรนำข้อค้นพบเป็นแนวทางในการพิจารณาที่จะกำหนดนโยบายสาธารณะในการจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดบริการสาธารณะโดยเฉพาะโครงการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม จากการศึกษาวิจัยนี้พบว่า ภาครัฐควรเป็นหลักในการประสานและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ควรสร้างกลไกหรือวิธีที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเข้ามาตรวจสอบโครงการตั้งแต่เริ่มโครงการตลอดจนเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่างๆที่สามารถตรวจสอบการดำเนินการของโครงการได้ ตลอดจนการสร้างความเป็นธรรมและโอกาสที่ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น

1.2 ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมติดตามการดำเนินงานโครงการประชารัฐ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรมีการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงคนในชุมชน อาทิ เสียงตามสาย เวทีประชาคม

2.2 ควรใช้ผู้นำชุมชนเป็นสื่อกลาง และใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้นำชุมชนขอความร่วมมือด้านต่างๆ

2.3 สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วม อาทิ การให้ค่าตอบแทน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 ควรมีศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องเพศที่มีผลในการมีส่วนร่วมในโครงการประชารัฐของประชาชนหรือโครงการความร่วมมืออื่นๆของภาครัฐ

3.2 ควรมีศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการต่างๆของรัฐในขอบเขตพื้นที่ที่กว้างขึ้น อาทิ ประชากรทั้งจังหวัดหรือเขตพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กมล เข็มนาจิตร์. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 8 (17): 80-89.
- ฐิติมา อุดมศรี. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ในคลองบางปลากรด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. *Veridian E-Journal SU*. 5(3): 220-238.
- นุสรรา พันธรักษ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น:กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลคลองจุกกระเฉด อำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปัญหาพิเศษรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประไพพิมพ์ สุธีวิสินนนท์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปริชาต*. 29(2): 31-48.
- พระมหาประกาดิต สิริเมธ. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบางน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สภาผู้แทนราษฎร. (2561). *ยุทธศาสตร์ประชารัฐ*. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2561, http://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2560/rr2560-dec6.pdf.
- อคิน รพีพัฒน์.(2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- Cohen John M.; & Uphoff Norman T. (1980, March). Participation's Place in Rural Development Seeking Clarity through Specificity. *World Development*, 213-218.
- Cronbach, Lee J. (1974). *Essential of Psychological Testing*. 3rded. New York: Harper & Row Publishers.
- Fomaroff. A. (1980). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.
- WHO and UNICEF. (1978). *Report of the international conference on primary health care*. New York: N.P. Press.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics, An Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row.

Translated Thai References

- House of Representatives. (2018). Public-private Collaborative Strategy. Retrieved January 21, 2018, from http://library2.parliament.go.th/giventake/content_royrueng/2560/rr2560-ec6.pdf. (in Thai)
- Khemnachat, K. (2014). Factors Affecting Participation of Resident in The Area of Subdistrict Administration Organization In Petchaboon Province. *Journal of Thonburi University*. 8 (17): 80-89. (in Thai)
- Phantarak, N. (2012). *Participation of People in a Community Development: A Case Study of Klong-Chuk-Kra-Choe Subdistrict, Muang District, Chachoengsao Province*. (MA. in Political Science Thesis, Bhurapa University). (in Thai)
- Rapeepat A. (2004). *People Participation of Development Work*. Bangkok: Public Health Policy Study Center. (in Thai)
- Sirimedho P. (2013). *Participation of People in Community Development of Sufficiency Economy Village of Banklongmai Community, Sampran District, Nakhonpathom Province*. (Master of Arts in Social Development Thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University). (in Thai)
- Srisaard, B. (2010). *Research Introduction*. 5th ed. Bangkok: Suveeriyasarn Press. (in Thai)
- Sutheewasinon, P. ; & Prasunon; P. (2559). Sampling Strategies for Qualitative Research. *Parichart Journal, Thaksin University*. 29(2): 31-48. (in Thai)
- Udomsri, T. (2012). People's Participation in Local Administration: Case Study of Tambon Naikhleng Bangplakot Administration Organization, Phrasamut Chedi, Samutprakarn. *Veridian E-Journal SU*. 5(3): 220-238. (in Thai)
- Yokjinda, V. (2014). *The People's Participation in Community Development Study Thungkrang Village, Tambon Tupsai, Ampoe Pongnamron, Chantaburee Province*. (Master of Public Administration Thesis, Bhurapa University). (in Thai)